

NUREL KILIÇ

sektörel

Müteahhitlik Hizmetleri Yurtdışında Rekora Koşuyor

Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri, doğrudan hizmet ihracatını gerçekleştirmenin yanısıra, mal ve servis ihraç eden birçok sektörün yeni pazarlar bulmasına da katkıda bulunmaktadır.

Sektörün, son dönemdeki performansı her yıl belirlenen hedeflerin üzerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin şu andaki yurt dışı inşaat sektörü envanteri; "51 ülkede 45 milyar dolar tutarında iş hacmi" dir.

Türk müteahhitleri tarafından yurt dışında; 2003'te 3,55 milyar dolar, 2004'te 6,53 milyar dolar, 2005'te 9,79 milyar dolar, 2006'da 15,9 milyar dolar ve 2007 yılında yaklaşık 19,5 milyar dolar tutarında ihale üstlenilmiştir.

2003-2007 yılları arasında üstlenilen projelerin ülkelere göre dağılımında ise; Rusya Federasyonu (% 21,6) lider konumunu sürdürmektedir.

Rusya'yı Libya (% 12,1), Katar (% 8,8), Kazakistan (% 7,3) ve Irak (% 6,1) izlemektedir.

Ayrıca; Türkmenistan (% 4,9), Romanya (% 4,4) ve S.Arabistan'da (% 3,9), yaşanan canlanmanın yanısıra; Afganistan (% 2,9), Ürdün (% 2,6), Cezayir (% 2,6), Azerbaycan (%2,3), Umman (% 2,3), Fas (% 1,9), İrlanda (% 1,6), Ukrayna (% 1,5), Tunus (% 1,1), Bulgaristan (% 1,0), İran (% 0,9), Gürcistan (% 0,8) yeni pazarlar olarak ortaya çıkmıştır.

Yurtdışında üstlenilen projelerin niteliği ve büyüklüğü açısından da olumlu yönde değişimler yaşanmaktadır.

Sayıda az, ancak daha büyük ve entegre projeler üstlenilmeye başlanılmıştır.

2003-2007 yıllarında üstlenilen 58 milyar dolar değerindeki projelerin yaklaşık yarısını 200 milyon doların üzerindeki projeler oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, 2000 yılında uygulamaya konulan Komşu ve Çevre Ülkeler Stratejisi'ne paralel olarak, yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektöründe bugüne kadar 105 milyar dolar tutarındaki yaklaşık 4.200 adet projenin % 98'i komşu ve çevre ülkelerde üstlenilmiştir.

Tablo 1- Ülkelere Göre Dağılım (2003-2007)

Ülkeler	Proje Bedeli (\$)	Pay (%)
Rusya	12.503.678.214	21,6
Libya	7.083.166.417	12,1
Katar	5.073.309.062	8,8
Kazakistan	4.251.150.126	7,3
Irak	3.487.478.138	6,1
Türkmenistan	2.841.621.695	4,9
Romanya	2.537.414.249	4,4
BAE	2.312.388.098	4,0
S.Arabistan	2.261.449.883	3,9
Afganistan	1.660.535.611	2,9
Ürdün	1.511.397.986	2,6
Cezayir	1.506.880.765	2,6
Azerbaycan	1.321.002.501	2,3
Umman	1.313.218.255	2,3
Fas	1.083.402.780	1,9
İrlanda	902.698.193	1,6
Ukrayna	865.768.161	1,5
Tunus	584.050.000	1,1
Bulgaristan	580.368.069	1,0
İran	523.670.174	0,9
Gürcistan	474.595.213	0,8
Yemen	458.104.397	0,8
Kuveyt	367.818.185	0,6
Mısır	343.000.000	0,5
Pakistan	339.581.000	0,5
Arnavutluk	278.190.000	0,4
Tacikistan	238.573.830	0,3
Sudan	221.175.138	0,3
Diğer Ülkeler	1.107.244.788	2,0
Toplam	58.032.930.928	

Kaynak: T.C: Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin başladığı 1972'den 2002 yılına kadar, firmalar toplam 48 milyar dolarlık proje tamamlamıştır.

Bu rakam 2003-2007 döneminde 55 milyar dolara ulaşmıştır.

Türk müteahhitleri en gelişmiş teknolojileri kullanmakta ve her türlü altyapı ve bina projesini inşa etmektedirler.

Deneyimli oldukları alanlar;

- Otoyollar,
- Tüneller,
- Köprüler,
- Barajlar,
- Limanlar,
- Havalimanları,
- Rafineriler,
- Boru Hatları,
- Prestij Yapıları

gibi geniş bir faaliyet alanını kapsamaktadır.

Tablo 2- Müteahhitlik Firmalarımızın 2007 Yılında Üstlendikleri Projelerin Bölgelere/Ülkelere Göre Dağılımı

Bölge / Ülke	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (\$)	Pay
Orta Doğu Ülkeleri	54	4.744.905.468	24,3%
BAE	1	122.000.000	
Bahreyn	1	140.000.000	
Irak	29	435.719.278	
Iran	1	14.241.500	
İsrail	2	13.000.000	
Katar	12	1.899.394.077	
Suriye	1	8.142.735	
S.Arabistan	4	982.745.090	
Umman	1	134.662.788	
Ürdün	2	995.000.000	
BDT Ülkeleri	192	7.463.493.509	38,3%
Azerbaycan	6	849.022.061	
Gürcistan	15	202.382.670	
Kazakistan	30	1.091.836.157	
Kirgizistan	3	9.700.000	
Rusya	59	3.605.053.006	
Tacikistan	1	111.000.000	
Türkmenistan	78	1.594.499.615	
Afrika Ülkeleri	40	5.791.228.047	29,7%
Cezayir	3	56.237.810	
Cibuti	1	310.360	
Etiyopya	1	508.000	
Fas	2	209.900.000	
Kenya	1	12.300.000	
Libya	30	4.924.728.877	
Sudan	1	41.000.000	
Tunus	1	546.243.000	
Asya Ülkeleri	19	148.048.356	0,8%
Afganistan	17	62.133.146	
Pakistan	2	85.915.210	
Avrupa Ülkeleri	47	1.290.009.338	6,6%
Bulgaristan	5	26.737.019	
Finlandiya	1	116.000	
İrlanda	1	550.000.000	
Makedonya	2	119.928.403	
Polonya	4	645.000	
Romanya	34	592.582.916	
Diğer Ülkeler	2	57.790.305	0,3%
KKTC	2	57.790.305	
Genel Toplam	354	19.495.475.023	100%

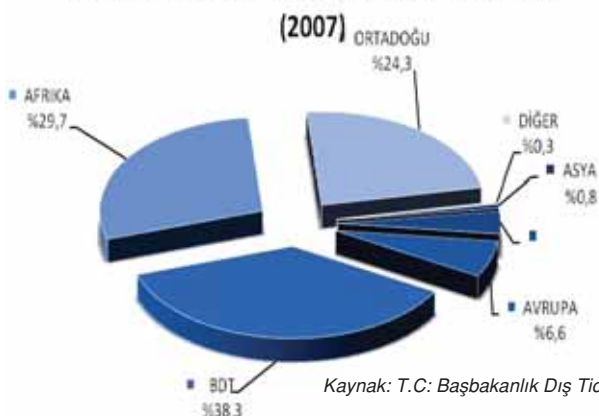
Kaynak: T.C: Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

2007 yılında 22 Türk müteahhitlik firması dünyanın en büyük 225 müteahhitlik firması arasına girerken 2008'de bu rakam 23'e çıkacaktır.

Dünya müteahhitlik sektörünün masaya yatırıldığı listede Türkiye, en fazla müteahhitlik firması bulunan 3. ülke.

Listede ilk sırada 51 firma ile Çin, ikinci sırada 35 firma ile ABD yer almaktadır.

TÜRK MÜTEAHHİTLERİ TARAFINDAN ÜSTLENİLEN PROJELERİN BÖLGESEL DAĞILIMI

Kaynak: T.C: Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü.

Türk müteahhitleri 2007 yılında yurtdışında 19,5 milyar dolarlık iş bağlantısı yapmıştır. 2008 yılında proje hedefi ise 25 milyar dolardır.

Ekonomide gerek özel sektör gerekse kamu tarafından gerçekleştirilen inşaat yatırımlarının durakladığı dönemlerde yurtdışı inşaat hizmetleri ayrı bir önem kazanmaktadır.

Yurtdışında inşaat işi üstlenen inşaat sanayicileri, kar transferi şeklinde veya işçilerin gönderdiği dövizler yoluyla ülkeye döviz girdisi sağladığı gibi, inşaat malzemeleri, makine ve teçhizat ihracı yolu ile de ödemeler dengesine büyük katkı sağlamaktadırlar.

Ayrıca, yarattığı istihdam, teknoloji birikimi ve inşaat malzemelerinin kalite ve standardının yükselmesi gibi olumlu katkıları nedeniyle, yurtdışı inşaat faaliyetlerinin Türkiye ekonomisi içinde önemli bir yeri vardır.

İnşaat şirketlerimiz dış pazarlardaki arayışlarını her düzeyde sürdürmektedirler.

Proje aşamasında ihtiyaç duyulan kredilerin temininde yaşanan sıkıntılar sektörün daha fazla döviz girdisi sağlamasını engellemektedir.

Sektör temsilcilerinin dile getirdiği 'teminat mektubu' sıkıntısına Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından çözüm getirilmiştir. Buna göre teminat mektuplarındaki kredi limitlerinin hesaplanmasının dikkate alınma oranı yarı yarıya düşürülmüştür.

Daha önce yüzde 40 olarak uygulanan bu oran yüzde 20'ye çekilmiştir. Böylece kredi limiti dolan şirketler daha fazla kredi kullanabilecek duruma gelmiştir.

Örneğin 100 birimlik kredi mektubu olan bir firma daha önce bankadan 40 birim nakit kredi kullanmış sayılırken bundan sonra 20 birim kullanmış sayılacaktır.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin yakaladığı ivmeyi sürdürmesi için hedef pazar olarak belirlenen ülkelerde Türk müşavirlik firmalarının faaliyetlerinin desteklenmesi önemlidir.

Bu kapsamda, yurt dışı müteahhitlik hizmetleri yapan veya yapacak olanlara, iş potansiyeli olan ülkelerin mali ve hukuki mevzuatı hakkında yardımcı olunması büyük önem kazanmaktadır.

Ayrıca, yurtdışı ihalelerine KOBİ seviyesindeki yapımcıların da katılımının sağlanması, yurtdışı ihale teknikleri hakkında bilgilendirilmeye ağırlık verilmesi önemlidir.

İnşaat sektörüne kazandırdığı yeni kavramların yanı sıra, uluslararası platformlarda da kendini kanıtlamış olan yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörünün inşaat yapımı, teknoloji birikimi ve uluslararası ihalelere katılım tecrübesinde yakaladığı yüksek potansiyel ile önümüzdeki yıllarda uluslararası pazardan daha fazla pay alması kaçınılmazdır.